

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та
реставрації творів мистецтва

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри
__Урсу Н.О.
«__» _____ 2020 р.

Дипломна робота

Бакалавра

з теми: **«МЕТОДИКА РЕСТАВРАЦІЇ КАРТИНИ О.ЖУДИНОЇ
«ПОРТРЕТ НАТУРНИКА»**

Виконала:
студентка 4 курсу, РТМ1-В16 групи
спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація творів мистецтва
Котик Марія Іванівна

Керівник:
Віштаченко В. А., кандидат мистецтвознавства, старший викладач
кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та
реставрації творів мистецтва.

Рецензент:
Луць С. В., кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри
образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації
творів мистецтва.

Кам'янець-Подільський – 2020 р

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОГО СТАНОВЛЕННЯ ХУДОЖНИЦІ ОЛЬГИ ЖУДІНОЇ.....	6
1.1. Ідеї та характер робіт художниці.....	6
1.2. Життя, навчання та творчість Ольги Жудіної (1889-1961pp.).....	7
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА РЕСТАВРАЦІЇ КАРТИНИ О.ЖУДІНОЇ «ПОРТРЕТ НАТУРНИКА».....	10
2.1. Загальні принципи реставраційних методик та етапи їх проведення...	10
2.2. Опис картини, методика її реставрації та хід роботи	15
РОЗДІЛ 3. РЕСТАВРАЦІЙНИЙ ПАСПОРТ.....	17
ВИСНОВОК.....	18
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	21
ДОДАТКИ.....	23

ВСТУП

Актуальність теми дипломної роботи зумовлена, по-перше, важливістю проведення дослідження епізодів історії мистецтва нашого народу. Проводячи дослідження художниці Ольги Жудіної (1889-1961pp.) було знайдено роботи самої художниці, але не було ніякої на інформації, ні теоретичної бази. Разом з цим з'являється необхідність проаналізувати творчу спадщину Ольги. Але є перевага у тому, що мистецька спадщина художниці достатньо велика, є традиції академізму і відповідають тим спрямуванням епохи, що позначилися в демократизмі та реалізмі мистецтва. Вона акцентувала увагу саме на психологічних портретах, займалась художньо-педагогічною роботою. Таким чином, вона залишила свій слід, щоб виявити специфіку мистецтва як засобу практично-духовного перетворення людьми світу. Логіка ідей цієї творчості постає в картинах плину самого життя. Ці картини відповідають реальним картинам життя (як вони постають перед неупередженим чи пристрасним поглядом, відтворюються у людській пам'яті чи комбінуються в мріях тощо). Безпосередньо з формами художньо-творчої діяльності людини пов'язана проблема видової специфіки мистецтва. Становлення естетичного начала перебуває в тісному зв'язку з розвитком цивілізації, який і призвів до виникнення основних видів мистецтва. Однак і в новому контексті давалася взнаки одна з головних проблем української культури – відмінність регіональних, історичних та культурно-художніх спрямувань, які принесли в загальний український простір різні мистецькі центри, де одні були найтісніше пов'язані з розвитком російського, а потім – радянського мистецтва, інші ж так чи інакше спиралися на «пам'ять» про європейський (а точніше – східноєвропейський) досвід 1930-х.

Проведений дослід та опис загальних принципів реставрації, методів та методики. Вказуються етапи експертизи і вибір реставраційної технології при проведенні експертизи того чи іншого твору, призначеного для реставрації.

ВИСНОВКИ

Отже, ми дослідили актуальність теми дипломної роботи. Вона зумовлена, по-перше, важливістю проведення дослідження епізодів історії мистецтва нашого народу. Проводячи дослідження художниці Ольги Жудіної було знайдено роботи самої художниці, але не було ніякої на інформації, ні теоретичної бази. Разом з цим з'являється необхідність проаналізувати творчу спадщину Ольги. Але є перевага у тому, що мистецька спадщина художниці достатньо велика, є традиції академізму і відповідають тим спрямуванням епохи, що позначилися в демократизмі та реалізмі мистецтва. Вона акцентувала увагу саме на психологічних портретах, займалась художньо-педагогічною роботою. Таким чином, вона залишила свій слід, щоб виявити специфіку мистецтва як засобу практично-духовного перетворення людьми світу. Логіка ідей цієї творчості постає в картинах плину самого життя. Ці картини відповідають реальним картинам життя (як вони постають перед неупередженим чи пристрасним поглядом, відтворюються у людській пам'яті чи комбінуються в мріях тощо). Безпосередньо з формами художньо-творчої діяльності людини пов'язана проблема видової специфіки мистецтва. Становлення естетичного начала перебуває в тісному зв'язку з розвитком цивілізації, який і призвів до виникнення основних видів мистецтва. Однак і в новому контексті давалася взнаки одна з головних проблем української культури – відмінність регіональних, історичних та культурно-художніх спрямувань, які принесли в загальний український простір різні мистецькі центри, де одні були найтісніше пов'язані з розвитком російського, а потім – радянського мистецтва, інші ж так чи інакше спиралися на «пам'ять» про європейський (а точніше – східноєвропейський) досвід 1930-х. Показово, що ці відмінності з часом не зникали: ззовні «притишені» в радянські роки. Ця «мозаїчність» художнього досвіду, своєрідність його віддзеркалення в мистецтві суттєво відрізняє українську творчу

проблематику ХХ ст., де, окрім спільної для мистецтва всіх республік СРСР протидії офіційному соцреалізму, існували свої «внутрішні» колізії та спрямування, що надавали епосі особливого забарвлення.

Дослідили мету роботи – систематизували методику реставрації картини Ольги Жудіної «Портрет натурника».

Розкрили завдання роботи.

- Проаналізували та дослідили наявну джерельну базу
- Дослідили особливості творчого становлення художниці Ольги Жудіної
- Визначили ідеї та характер робіт художниці
- Описали життя, навчання та діяння Ольги Жудіної
- Дослідили методику реставрації картини Ольги Жудіної «Портрет натурника»
- Охарактеризували загальні принципи реставраційних методик та етапи їх проведення
- Висвітлили опис картини, методику її реставрації та хід роботи
- Виконали реставраційну документацію у вигляді реставраційного паспорту

Описали об'єкт дослідження, а саме процес реставрації картини Ольги Жудіної «Портрет Натурника», та предмет дослідження, а саме особливості методики реставрації картини Ольги Жудіної «Портрет натурника».

Для виконання завдання використовувались загальнонаукові спеціальні методи: статистичні та робота з першоджерелами, візуальне дослідження літературних джерел.

Територіально-хронологічні межі дослідження. Терени західної України, ХІХ-ХХ ст.

Практичним значення досліджень є використання в історії українського мистецтва, при реставрації, для подальшого дослідження цієї теми у пам'ятко-охоронній схемі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Види реставрации картин и основные методы: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://bagemaster.com.ua/restavraciya/> – Назва з екрану.
2. Выставки советского изобразительного искусства: Справочник. – Т. 1:1917–1932. – Москва: Советский художник, 1965. 118, 186, 216, 262, 302, 346 с.
3. Выставки советского изобразительного искусства: Справочник. – Т. 2: 1933–1940. – Москва: Советский художник, 1967. 186, 237, 267 с.
4. Восстановление утраченной живописи: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://art-con.ru/node/119> – Назва з екрану.
5. Дмитрий Ананьевич Жудин-художник и педагог: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://blog.roizen.ru/dmitriy-ananevich-zhudin-khudozhnik-i-pe.html> – Назва з екрану.
6. Этапы реставрационных работ и принципы реставрационных методик: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://studfile.net/preview/4646182/page:17/> – Назва з екрану.
7. Жаборюк А. А. Мистецтво живопису і графіки в Україні в першій половині і середині ХІХ ст. / А. А. Жаборюк. – Київ-Одеса, 1983. 346 с.
8. Жудіна Ольга Дмитрівна: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> – Назва з екрану.
9. Жудина Ольга Дмитриевна // Юбилейный справочник выпускников
10. Санкт-Петербургского Государственного академического института живописи, скульптуры и архитектуры имени И. Е. Репина Российской Академии художеств, 1915–2005. – Санкт-Петербург, 2007. 17 с.
11. Жудина Ольга Дмитриевна // Художники народов СССР: Библиографический словарь: В шести томах. – Том 4. – Книга 1: Елева – Кадышев. – Москва: Искусство, 1983. 134-135с.

12. История реставрации станковой масляной живописи в XIX-XX вв.: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://art-con.ru.u7984.argon.vps-private.net/node/5697> – Назва з екрану.

13. Кабачинська С. Натхнення їй дала краса землі Поділля / С. Кабачинська // 1995. 5 с.

14. Как отреставрировать старую картину в домашних условиях: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://stylelife-mebel.com/kak-otrestavrirovat-staruyu-kartinu-v-domashnih-usloviyah/> – Назва з екрану.

15. Как реставрируют картины: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://saint-petersburg.ru/m/kak_eto_sdelano/potapova/348411/ – Назва з екрану.

16. Как отреставрировать картину? Описание пошагового процесса реставрации: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://gogetart.art/blog/320-kak-otrestavrirovat-kartinu-opisanie-poshagovogo-protssessa-restavratsii> – Назва з екрану.

17. Карелия № 109 (1977) за 1 октября 2009 года. Чем выше личность, тем больше художник: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://old.gov.karelia.ru/gov/Karelia/1977/47.html> – Назва з екрану.

18. Ковальчук А. М. Историчні передумови виникнення мистецького осередку на Поділлі / А. М. Ковальчук // Мистецька спадщина Поділля у

19. контексті полікультурного європейського простору: збірник наукових праць за результатами Міжнародного науково-практичного семінару. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. 212 с.

20. Культура та мистецтво // Біографічні відомості Дмитра Ананійовича Жудіна: [Електронний ресурс]. – Режим доступа:

http://info.kp.km.ua/component/option,com_fireboard/Itemid,69/func,view/id,36291/ccatid,65/lang,en/ – Назва з екрану.

21. Ленинградский художник Жудина Ольга Дмитриевна: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://socrealizm.com.ua> – Назва з екрану.

22. Лобановський Б. Українське мистецтво другої половини ХІХ – початку ХХ ст. / Б. Лобановський, П. Говдя. – К.: Мистецтво, 1989. 206 с.

23. Мистецтво як феномен культури. Генезис мистецтва, формування його видової структури. Поняття про актуальний вид мистецтва: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/hudoznakultural15/mistectvo-ak-fenomen-kulturi-genezis-mistectva-formuvanna-jogo-vidovoie-strukturi-ponatta-pro-aktualnij-vid-mistectva> – Назва з екрану.

24. Мистецтво як художня творчість: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/10881/> – Назва з екрану.

25. Молева Н., Белютин Э. Русская художественная школа второй половины ХІХ — начала ХХ века. — Москва: Искусство, 1967. 352, 375 с.

26. Музей і Поділля // Тези доповідей наукової конференції,

27. присвяченої 100-річчю від дня заснування Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника. – Кам'янець-Подільський, 1990. – 76 с.

28. Нізова Л. Дочка свого часу // Прапор Жовтня (Кам'янець-Подільський). — 1990. 3 с.

29. Ольга Дмитриевна Жудина: [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.geni.com/people/%D0%9E%D0%BB%D1%8C%D0%B3%D0%B0-%D0%96%D1%83%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0/6000000067377867861>

– Назва з екрану.

30. Особые случаи реставрации картин: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://art-con.ru/node/5517> – Назва з екрану.
31. От изучения технологии и повреждений станковой масляной живописи XIX века, к выбору метода технической реставрации: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://art-con.ru/node/405> – Назва з екрану.
32. Письма Д. Н. Кардовского к О. Д. Жудиной // Дмитрий Николаевич Кардовский об искусстве. — Москва: Издательство Академии художеств СССР, 1960. 163—164, 302 с.
33. Правила и тонкости процесса реставрации картин: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://dedpodaril.com/givopis/restavraciya-kartin.html> – Назва з екрану.
34. Реставрация картин: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://masterkrasok.ru/posts/other/restavraciya-kartin> – Назва з екрану.
35. Реставрация картин: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://comefoto.ru/restavraciya-kartin> – Назва з екрану.
36. Реставрация произведений, выполненных в смешанной живописной технике: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://art-con.ru/node/931> – Назва з екрану.
37. Соловьёва Людмила. Чем выше личность, тем больше художник: О судьбах талантливого мастера и героев ее картин // Карелия. — 2009. — № 109.
38. Трембіцький А. Кам'янець-Подільський початку ХХ ст. (До 140-річчя від дня народження) / Кам'янець-Подільський вісник. – № 4. – 8 квітня, 2000. 5 с.
39. Український живопис 19ст: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studfile.net/preview/5184262/page:20/> – Назва з екрану.